

PANEURÓPSKA VYSOKÁ ŠKOLA

Fakulta psychológie

OPONENTSKÝ POSUDOK

na habilitačnú prácu PhDr. Márie Dėdovej, PhD.

uchádzačky o získanie vedecko-pedagogického titulu docent
v odbore Psychológia
na Filozofickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave

Názov habilitačnej práce: Psychológia šikanovania v kontexte logoterapeutického prístupu

Autor habilitačnej práce: PhDr. Mária Dėdová, PhD.

Študijný odbor: psychológia

Oponentka: prof. PhDr. Eva Gajdošová, PhD.

Pracovisko oponentky: Fakulta psychológie, Paneurópska vysoká škola v Bratislave

Oponentský posudok vypracúvam v zmysle vyhlášky MŠ SR č.249/2019 Z. z. o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov alebo umelecko-pedagogických titulov docent a profesor a podávam zhodnotenie habilitačnej práce.

Skôr, ako sa budem venovať posúdeniu habilitačnej práce predkladanej v rámci habilitačného konania, chcem hneď v úvode svojho posudku zdôrazniť, že PhDr. Mária Dėdová, PhD. zasvätila celú svoju doterajšiu profesijnú dráhu problematike zmyslu života, hodnôt, slobody, zodpovednosti, myšlienkam logoteórie a logoterapie vychádzajúc z komplexného nazerania na človeka, ktorého predstaviteľmi sú V. E. Frankl a K. Popielsky z 3.viedenskej školy. V habilitačnej práci na viacerých miestach podčiarkuje ťažiskovú myšlienku „že hodnoty poukazujú na úzku spätosť s noetickým rozmerom osobnosti a súvisia so psychickým vývinom, zrelosťou a duševným zdravím človeka“ (s.73).

Úprimne konštatujem, že PhDr. Mária Dėdová, PhD. patrí na Slovensku medzi nasledovníčky Franklovej logoteórie, pristupuje k chápaniu človeka v jeho trojdimenzionálnej osobnosti ako jednoty človeka v dimenzii biologickej, psychickej a duchovnej, teda dimenzii noetickej. Vysoko oceňujem, že toto chápanie sa stalo autorkinou celoživotnou vedecko-pedagogickou orientáciou, ale aj jej životným krédom.

Možno hodnotiť len pozitívne zdôrazňovanie základných atribútov logoterapeutického myšlienkového systému - sebatranscendencia, sloboda, zodpovednosť, hodnoty, zmysel života - v habilitačnej práci, ale nielen tam, ale aj v ďalších iných publikovaných prácach autorky, ako aj jej celoživotné úsilie pretaviť túto koncepciu do reálneho rodinného, školského, pracovného, spoločenského života .

A práve v tomto miléniu ide o mimoriadne významnú, aktuálnu a praxou požadovanú tému psychológie, ale nielen psychológie, ale tiež tému filozofie, etiky, sociológie, pedagogiky, čo v blízkej budúcnosti bude vyžadovať intenzívnu spoluprácu odborníkov v multidisciplinárnom tíme a tiež jej multidisciplinárne uchopenie.

Silné stránky habilitačnej práce

Habilitačná práca PhDr. Márie Dėdovej, PhD. „**Psychológia šikanovania v kontexte logoterapeutického prístupu**“ má premyslenú, logickú a zmyslupnú štruktúru. Obsahuje štyri základné kapitoly, v ktorých autorka približuje výskumy šikanovania v historickom kontexte, charakterizuje existenciálne zdroje šikanovania a viktimizácie vyplývajúce z konfliktu so sebou samým a z konfliktov s druhými ľuďmi a v záverečnej, nosnej kapitole práce prináša špecifiká logoterapeutickej intervencie u aktérov šikanovania.

V 1. kapitole habilitačnej práce „Etapy psychologického výskumu šikanovania v historickom kontexte“ autorka veľmi podrobne charakterizuje 4 etapy výskumu šikanovania a v nich uvádza množstvo výskumných zistení v medzinárodnom kontexte (Európa, USA, Austrália), a to vo všetkých týchto vyčlenených etapách. Okrem iného výsledky výskumov uvádzané v habilitačnej práci, poukázali na dôležitosť sociálnych zručností žiakov, ich emocionálnej empatie, sociálnej opory rodičov, spolužiakov, učiteľov ako významných prediktorov dobrého duševného stavu detí a eliminácie šikanovania a agresívneho správania. Cenné sú tu tiež poznatky o preventívnych a intervenčných programoch používaných v rôznych krajinách sveta na postupné odstraňovanie agresie a šikanovania v školách.

V 2. kapitole práce „Konflikt so sebou samým ako existenciálny zdroj šikanovania a viktimizácie“ autorka zdôrazňuje ústredné piliere logoteórie – hodnoty a zmysel života a opäť prináša pozoruhodné výskumné výsledky odborníkov, ale aj svoje vlastné výskumné zistenia k problematike hodnôt - napr. pozoruhodné je jej porovnanie hodnôt u agresorov a u obetí šikanovania, ktoré poukázalo na výrazný rozdiel medzi agresormi a obeťami. U obetí dominovali hodnoty rodina, vzdelanie, zdravie, láska, u agresorov – peniaze a pôžitok.,

V 3. kapitole práce „Existenciálne zdroje šikanovania a viktimizácie vyplývajúce z konfliktov s druhými ľuďmi“ autorka v súvislosti so šikanovaním upozorňuje na štýl rodinnej výchovy, vzťahy v rodine a rodinnú atmosféru ako dôležité faktory ochrany pred viktimizáciou.

4.kapitolu habilitačnej práce považujem za nosnú, keďže autorka v nej predstavuje jedinečný logoteoretický koncept založený na adekvátnom zaobchádzaní so slobodou, na rozvíjaní zodpovednosti a prosociálneho správania. Vysoko pozitívne hodnotím

predkladanú logoterapeutickú intervenciu u obetí viktimizácie využitím zmyslu života pozostávajúcej z 10 stretnutí, ako aj zdôraznenie úlohy školských psychológov ako logovychovávateľov zameraných na využívanie osobných zdrojov obetí a tiež zmenu ich postoja k sebe. Súbor týchto stretnutí má silnú aplikačnú hodnotu pri práci so žiakmi v základných a v stredných školách, ale aj v iných školských zariadeniach.

Celkove považujem spracovanie kapitol habilitačnej práce v súčasnej slovenskej psychológii ako jedinečné, uplatňujúce nové prístupy, obsahujúce poznatky a stanoviská zahraničných aj slovenských expertov, ako aj vlastné stanoviská autorky. Chcem ešte zdôrazniť, že autorka sa v práci opiera o skutočne úctihodný počet odborných zdrojov, spolu 388. Čitateľovi takto umožňuje získavať hodnotné informácie o logoterapeutickom prístupe k chápaniu človeku ako morálnej, sebaurčujúcej, kreatívnej bytosti, ktorá nesie zodpovednosť za svoje správanie, a ktorá má empatiu a cit spolupatričnosti.

Otázky do diskusie:

Autorka sa v habilitačnej práci zmienila o rodine, rodinnej výchove, rodinnej atmosfére ako existenciálnom zdroji šikanovania a zároveň ako o jeho prediktoroch (s. 77 - 81). Ktoré sú, podľa autorky, významné prediktory šikanovania a viktimizácie v školskom prostredí?

Aké sú ďalšie zámery autorky v tejto oblasti?

Záver

Habilitačná práca nadväzuje na práce zahraničných a slovenských odborníkov zaoberajúcich sa predmetnou problematikou a obohacuje slovenskú psychológiu o nové aspekty a nové rozmery. Práca má výraznú vedecko-výskumnú aj aplikačnú hodnotu a vyhovuje kritériám stanoveným na tento druh prác.

Konštatujem, že PhDr. Mária Dėdová, PhD. je zrelou vedeckou a pedagogickou osobnosťou s vynikajúcim renomé doma i v zahraničí a spĺňa požadované kritéria na získanie vedecko-pedagogického titulu „docent“ na Filozofickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave.

Odporúčam, aby bol PhDr. Márie Dėdovej, PhD.

po úspešnom habilitačnom konaní

**a splnení všetkých vysokoškolskou legislatívou predpísaných podmienok udelený
akademický titul docent v študijnom odbore Psychológia.**

V Bratislave, 13.5. 2021

prof. PhDr. Eva Gajdošová, PhD.
oponentka